

Saaremaa sugupuude näitus toimus 08.10-02.11 2003 Kuressaare lossis. 125 eksponaati olid kolmes piiskopi eluruumis kõrvuti baltisaksa heraldikaga, mida seal alaliselt eksponeeritakse. Korraldas Eesti Genealoogia Seltsi Saaremaa osakond, näitus pühendati Eesti genealoogia 100. aastapäevale. Maakonnalehe Meie Maa 10. oktoobri nädalalõpulis oli peaaegu täienisti näitusele pühendatud, Raadio Kadi rääkis näitusest samal päeval, ETV Terevisioon tutvustas näitust 16. oktoobri hommikul. Näituse pidulik avamine toimus laupäeval 11. oktoobril mitmekümne inimese osavõtul. Tervitasid Maakonnavalitsuse haridus- ja kultuuriosakonna juhataja asetäitja Valve Heiberg, aselinnapea Anne Keerberg ja Saaremaa Muuseumi asedirektor Olavi Pesti. Esimese sissekande näituse külaliste-raamatusse tegi Saaremaa Rüütelkonna auesimees Odert von Poll.

Saaremaa osakonna 28 liikmest osales näitusel 13:

Osakonna juhataja **Kalle Kesküla** sugupuu algab 1670ndatest ja haarab 10 inimpõlve. Välja on joonistatud ainult isaliin. Maakonnalehe 10. oktoobri nädalalõpulis oli tema artikkel Saaremaa kõige põhjalikumalt uuritud perekonna – **Buxhoevedenite** – 800 aastasest ajaloost. Tema uuritud on poolsada sugupuud Nasva küla peredest, nendega võib tutvuda raamatu “**Nasva ajalugu**” abil. Kõik uuritavad nimed on kirjas Eesti Genealoogia Seltsi Saaremaa osakonna koduleheküljel.

Osakonna juhatuse liikme **Arvi Truu** töid oli näitusel viis:

1. **Tutku** poiste esivanemaid on välja joonistatud 9 põlve algusega 1733 ja varem.
2. Kingisseppade sugupuu haarab 5 inimpõlve ja algab enne 1827. aastat. Välja on joonistatud isaliin, kust võib näha, et VIKTOR KINGISSEPP OLI MULK. See on seltsi sõnum kõigile saarlastele.
3. Artikkel **Kingissepad** (see ilmus ka Meie Maa 10. oktoobri nädalalõpulis) näitab elujõulise pere tegelikku elu, mida kahjuks vähe tuntakse. Väljas on Arvi Truu poolt viimasel ajal kogutud materjal kurikuulsa revolutsionääri perekonnavaloo kohta.
4. **Mõned kirjad Ehrlichidest** on Arvi Truu kõige värskem uurimus, mis sisaldab 42 lk. dokumente ja fotosid. 7põlveline sugupuu algab 1744 ja varem, ent selle väljajoonistamine seisab veel ees.
5. Pereuuringu **Mõnda Teetsovitest** koostas Arvi Truu 2001. aastal. Selles on 40 lk. artikleid ja dokumente.

Arvi uurimused käsitlevad põhiliselt Karja kihelkonda, perekonnavaloo kõrval on tema hobiks veel Saaremaa piimatööstuse ajalugu. Kõik Arvi Truu poolt uuritavad nimed on kirjas Eesti Genealoogia Seltsi Saaremaa osakonna koduleheküljel.

Saaremaa osakonna esimene juht **Heldi Lember** koostas Jüri ja Mari Koppeli järglaste tabeli 19. sajandi lõpu **Püha kihelkonna Sagaristi küla Jaagu perest**. Sellele lisas ta kõukude tabelina 4 põlvkonda Jüri ja Mari esivanemaid peaaegu Põhjasõjani. Iga põlvkond on kujundatud ise värvi ja koos fotodega suguvõsa kokkutulekust, mis toimus augustis 2003 Nasval Reedikul.

Osakonna juhatuse liige **Kalju Eerik** tõi näitusele 3 uurimust:

1. Orissaare Gümnaasiumi lõpetanu **Kirsti Eeriku** 2000.a. tehtud uurimus **Minu suguvõsa** lugu (juh. **Ivo Maripuu**) on hea näide arvuti kasutamise võimalustest.
2. **Kihelkonna kalmistu** andmebaasi koostas **Kaidi Eerik** aastal 2002. See on esimene põhjalikum sellealane uurimus Saaremaal, mille eesmärk kõigi haudade kaardistamine ja isikulooste andmete kogumine maetud inimeste kohta. See on ka oluline genealoogiline allikmaterjal.
3. **Kihelkonna kalmistu register** on koostatud Kalju Eeriku poolt. See on maetud inimeste kohta kogutud avalik teave, mis täieneb pidevalt uute andmetega.

Seltsi liige **Leida Iir** tõi näitusele 2 raamatut ja ühe sugupuu. **Vaivere lugu** (1999) on küla ajaloo talude kaupa, teine raamat (2001) kajastab **Vaivere kooli ja kultuuri**. Tema koostas ka **Albertite** sugupuu (7 inimpõlve isaliinis alates 1812).

Seltsi liige **Helve Saartok** pani koos **Õie Tüüriga** 2002 kaante vahele Muhu saarel asuva **Tamse küla** ajaloo. Talude kaupa on antud küla kõigi perede genealoogia. Helve Saartok on ka **Kolkade** sugupuu koostaja. Saaremaa ja Muhu andmebaas saab tema töödest olulist täiendust.

Seltsi liikme **Selma Kaburi** emapoolse vanaisa **Mihhail Metsaalti** suguvõsa algab 1704 ja haarab 11 inimpõlve. Kadakapuust kujundus oli näituse originaalseim.

Seltsi liikme **Eldur Seegeli** poolt 1991 tehtud **Väike teatmeteos** on “ühe sõrulase tagasihoidlik katsetus tutvustada oma kodukanti”, nagu ütleb autor ise. Jätku-uurimus **Teateid Sõrvest ja sõrulastest 1921-1940** on koostatud ajakirjanduse põhjal, töö valmis 2003. Mõlemal väljaandel on genealoogiline väärtus.

Seltsi liikme **Elvi Sirkeli** sugupuu algab 1713. aastast ja haarab 10 inimpõlve. Väga infomahukas töö kujutab endast enam kui 5 meetri laiust isaliini järglastabelit. Saaremaa andmebaas saab siit head täiendust.

Seltsi liige **Saale Reinsalu** pani kokku **Aavade sugupuu** (Mustjala). Et priinimede panemise ajal kasutati eesti keele kirjutamiseks saksa keele grammatikat, on paljude nimede (Ahv) kirja pilt tänasele lugejale võõras.

Seltsi liige **Aima Siil** pani kokku **Põldude** sugupuu (Kaarma). See algab 18. sajandi lõpust ja täiendab Saaremaa andmebaasi.

Seltsi liikme **Milvi Teras** koostatud **Matt'ide** sugupuu (Kaarma, Jämaja) on üks infomahukamaid meie osakonnas. Siit saab lisa ka Saaremaa andmebaas.

Jüri ja Kadri Kallase (Kaarma) järglastel on oluline koht Saaremaa ja kogu Eesti kultuuriloos. Nende sugupuu koostasid seltsi liikmed **Evi Vanem** Saaremaalt ja **Eva Niglas** Tallinnast, kaasa lõi **Mall Jõgi-Kaevats** kultuuriministeriumist. Väga põhjalik, hästi kujundatud, rikkalikult illustreeritud näituse-eksponaat.

Seltsi Tallinna osakonnast oli näitusel 10 osavõtjat:

Seltsi juhatuse liige **Eva Niglas** juhtis **Kallas'te** sugupuu koostamist, sellest oli ülalpool juttu.

Seltsi kauaaegne esimees **Harri Talvoja** saatis näitusele **Ühe saarlase juured**. Tegu on Harri abikaasa **Elna Alliku** esivanematega, kes elasid Kaarma ja Püha kihelkonnas. Need Rootsi aega uuritud 21 sugupuud on vaid väike osa staažika uurija andmepangast. Ühe saarlase juured on tõsine abimaterjal kõigile selle kandi uurijatele. Nimed on Saaremaa andmebaasis, täpsete daatumite teadasaamiseks tuleb huvilistel Harri enda poole pöörduda. Töö jääb hoiule Saaremaa Muuseumi raamatukokku, kus see on kõigile kättesaadav.

Seltsi esimehe **Raivo Maine** juured on ühte otsa pidi Saaremaal (Kaarma, Kihelkonna, Kärla, Mustjala). Näitusele tõi ta Pilli Laasi järglased, eeskätt **Frido Peegli** (Kaarmalt Tallinnasse läinud esiisa) sugupuu. Raivo unistuseks on kokku panna andmebaas Saaremaal elanud inimestest. Alustada võiks Kihelkonna kihelkonnaga, mis on kõige paremini uuritud. Asjast on huvitatud ka seltsi juhatuse liige **Harry Tuulik**, kellel suur Kihelkonna andmepank juba olemas. Saaremaa osakonna juhatuse liige **Kalju Eerik** Kihelkonnalt hakkab samuti kaasa lööma, Koimla kandi elanikud toksib arvutisse **Aldur Ruumet** Tallinnast.

Seltsi juhatuse liikme **Harry Tuuliku** uurimus **Mihkli talu ja selle elanikud läbi sajandite** ilmus 1999 Saaremaa Muuseumi kaheaastaraamatus. Tema teine uurimus **August Mälk genealoogia vaatevinklis** ilmus 2001 samas väljaandes. Harry Tuuliku sulest 2003 ilmunud **Helilooja Peeter Süda genealoogia** on 37 leheküljeline professionaalne uurimus, mis väljendab ilmekalt 100 aastat tagasi Martin Lipu poolt ajalehes Postimees avaldatud üleskutset hakata koguma "Eesti kannust välja võrsunud" suurkujude perekonnaloolist materjali. Harry Tuulik on Eesti Genealoogia Seltsi andmebaasi koostaja, tema kaudu jõuavad interneti nii Saaremaa kui terve Eesti uuritavad perekonnanimed.

Seltsi liige **Aldur Ruumet** on **KRUMMide-GRUMMide-RUUMETITE** suure suguvõsa järjekindel uurija, lisaks sellele on tema huviorbiidis veel **Lindaude**, **Tarkmeelte ja Vöö'de** sugupuud. Saaremaa andmebaas saab siit olulist täiendust.

Seltsi liige **Salme Väljataga** (neiuna Holm) ja **Jaan Holm** panid kokku **Pärdi Aadu** järglaste (**Holm'ide**) sugupuu. Jaan Holm on kahe raamatu autor: **Taritu kandi ajaloo** (1999) ja **Optimistlikult tulevikku** (2000).

Seltsi liikme **Tiiu Maripuu** poolt näitusele saadetud järglastabel algab Põhjasõja-järgses **Hindu** külas, töö peaks abi pakkuma Anseküla uurijatele. Näha oli fragment puhtalt ümberkirjutatud kirikuraamatust ja Rahuste külas krunditud **Tiinuse talumaade kaart**.

Seltsi liige Tallinna osakonnast **Helje Riives** (neiuna Kapsta) tegi oma kõukude tabeli, kus kirjas 5 põlvkonda. **Valjala kihelkond, Koksi küla, Kustu talu.**

Seltsi liige **Airi Elb** saatis näitusele fragmendi **Auside** ja **Kivide** sugupuust (Kaarma).

Seltsi liige **Valdu Nellis** elab Harjumaal Kiili valla Vaela külas ja kuulub Tallinna osakonda. Tema uurimisobjekt on **Larats Nellise** sugupuu (Karja).

Seltsi kauaaegne liige **Malle Jaagola** elab Tartus ja on Tartu osakonna liige. Tema uurib Kaarma kihelkonna kaht sugupuud: **Õunpuu** (11 inimpõlve alates 1720) ja **Kuris** (8 inimpõlve alates 1790).

Seltsi Läänemaa osakonna liige **Naima Kallasmaa** elab Haapsalus. Tema uurib **Höbenikkude** sugupuud (Kihelkonna, Püha), mis teadaolevalt oli ainus nõukogude ajal Saaremaal publitseeritud põlvnemislugu.

Õpilastõid toodi näitusele kaheksa:

Orissaare Gümnaasiumi lõpetanud **Kirsti Eeriku** tööst oli ülalpool juttu.

KG abituriendi **Eilika Trummari** uurimus **Trummarite** perekonna kohta alates 1813, 73 lk. koos fotode ja tabelitega. Tähelepanuvääriv õpilastöö.

KG abituriendi **Kadri Õunpuu** uurimus oma isa emapoolsest **Tuulingute** suguvõsast algab aastast 1840. Maht 53 lk. pluss lisad 29 lk. Vahva!

Uurimuse **Lapsepõlv ja perekond** koostas KG VIIIb klassi õpilane **Katrin Kiirend**. 25 lehte koos fotodega. Eraldi joonistatud sugupuu (isaliin **Riks-Kiirend**) algab 1745 ja haarab 9 inimpõlve. Imposantne!

Uurimuse **Laps perekonnas** (22 lk) koostas KG VIIIb klassi õpilane **Gätriin Kilumets**. Eraldi joonistatud sugupuu (isaliin, algab 1881 ja haarab 7 inimpõlve) on suurepärane!

Uurimuse **Lapse elu perekonnas** koostas KG VIIIb klassi õpilane **Mari Kaljuste**. Maht 21 lehte koos fotopaljunduste ja sugupuuga; 4 inimpõlve alates 1913.

Uurimuse **Laps ja perekond** koostas KG VIIIb klassi õpilane **Reet Paakspuu**. 20 lehte. 4 inimpõlve alates 1909. aastast.

Sama pealkirjaga uurimuse tegi sama kooli VIIIb klassi õpilane **Kristiin Albert**. Töö viib **Püha kihelkonna Loona külla.**

Kuressaare Gümnaasiumi õpilaste tööd valmisid kõik tänavu, juhendas ajalooõpetaja **Vilma Kuiger**.

Baltisaksa nurka koondus tosin uurimust:

Aastal 1935 Tartus ilmunud **Genealogisches Handbuch der Oeselschen Ritterschaft** on seni kõige põhjalikum raamat Saaremaa genealoogiast.

Merje Oopkauba TÜ lõputöö **Saaremaa Rüütelkonna genealoogiast** on heaks sillaks 100aastase Eesti ja 800aastase Baltisaksa genealoogia vahel.

Saaremaa enim uuritud perekond on **Buxhoevedenid**. Selle suguvõsa kuulsaim esindaja oli **piiskop Albert**.

Stackelbergide sugupuust on tehtud mitu uurimust. Selle aadlipere verd võib voolata **president Lennart Meri** arvates ka tema soontes.

Freitag von Loringhovenite perekonna kroonika on väga põhjalik ja pilkupüüdev.

Kingli mõisa (Pöide) omanike **Bergide** perekonnalugu on nii saksa- kui venekeelne. **Bellingshausenite** perest meresõitja avastas 1820 Antarktise.

Väljaspool Eestit tehti veel viis näituse eksponaati:

Üks innukamaid Saaremaa-uurijaid **Mathias Kuester** elab Edmontonis (Kanada). Tema peateos **Lääne-Eesti saarestiku bibliograafia** ilmus 1994. Oma pere kroonika kirjastati 1970.

Austraaliast saatis oma sugupuu **Lili Haas**. Tema juured on ühelt poolt **Sörves**, teisalt **Pöide** kandis. Tööle lisab väärtust korralik nimeregister.

Ain David Kiil elab Kanadas, tema juured on aga Lääne-Saaremaal. Ta kasutab programmi **Family Tree Maker**. Suurem osa tema väga suurest andmebaasist jäi näitusel eksponeerimata, ent uurijatele on see nüüd kättesaadav arvuti abil.

Ülipika eksponaadi saatis meie näitusele **Harry Muld** Kanadast, isegi Kuressaare lossi vägevates ruumides tekitas sellele koha leidmine raskusi. Sisu hoomamine nõuab samuti parasjagu püsivust. Ometi väärrib selline töö siirast imetlust.

Kodu-uurijate töid oli näitusel tosinajagu:

Seltsi mitteliikmetest on professionaalseim **Liivade suguvõsa** uurimus, mille autoriks endine Riigikogu liige **Anti Liiv**. Tema koostas ka ülevaate **Saia küla** ajaloost, mis sisaldab väärtuslikku geneoloogilist materjali.

Lääne-Saaremaa uurija **Manivald Jõgi** viljakas tegevus on koondatud käsikirjalistesse kogumikesse ja ootab jätkajaid. Tema töodes on väga palju geneoloogilist materjali, eeskätt suulise pärimuse näol. Arhiividega Manivalde eriti sina-peal ei olnud, aga tema abiga saab õige järje peale iga sealtkandi uurija. Aastal 1998 kirjastati tema koostatud brošüür **Lümända vald**.

Jalmar-Ülo Veskise koostatud perekonnakroonika on eeskujuks igale seesuguse ainese talletajale. Siin on kirjeldatud nii Hiiumaal elamist, tsaariajal Saaremaale tulemist, Eestiaegset jõukamale järjele jõudmist kui Stalini-aegseid represseerimisi. Sisaldab geneoloogilist materjali. Hoiul muuseumi raamatukogus.

Laadjala küla kroonika ilmus 2001. Raamatu koostas **Juhan Vahe**, materjali kogusid Niidi talu peretütar **Jette Laes** ja Jõe talu peretütar **Olga Raun**. Talude ajaloo aluseks on genealoogia.

Muhu küladest on Koguva põhjalikult läbi uuritud. Selle küla ajaloo teeb atraktiivseks **Koguva vabaduskiri**, mille Liivimaa ordumeister Wolter v. Plettenberg aastal 1532 andis ja mida Koguva mehed läbi aegade kiivalt tallel hoidsid. **Endel Priidel** tõi selle Eesti Entsüklopeediatoimetuse kaasabil 2001 kõigile lugeda.

Milgete Pihl pani 1998 kaante vahele **Lahe ja Unimäe külad enne ja nüüd**. Talude kaupa on antud palju geneoloogilist materjali, mis ootab arhiivitööga kursisolevat jätkajat.

Mihkel Kivihall koostas **Köinastu ajaloo**, kus kirjas ka selle laiu genealoogia.

Metsaküla ja Lahe talu (Kihelkonna, Tagamõisa) ajaloo panid kirja **Jüri Tõru** ning **Eliise Tammetõru**.

Perekond Rahu Roobaka külast üllitas oma perekonnaloos aastal 2003.

Joosep Aaviku elu ja helinad said kaante vahele 1990 **Heinrich Männa** kaasabil. Aavikute majamuuseumis on välja pandud pere sugupuu, mis sai tänavu üllatava täienduse lombi tagant. Selle pere genealoogia väärriks professionaalset käsitlust. Olgu siinkohal mainitud, et **tuntud saarlaste kartoteek** on Olavi Pesti käes – sealt leiab endale uurimiseks vajaliku suurkuju iga genealoogiahuviline.

Mihkel ja Adelaida Sepa sugupuu (**Kõljala küla Mardi talu**) jõudis näitusele samuti **Heinrich Männa** vahendusel.

Martinsonide sugupuu (Karja kihelkond) koostas **Inna Tomson** Raplast.

Koostas Kalle Kesküla